

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 3533/10

Ergin ATABEY / Türkiye

Başkan

Egidijus Kūris,

Hâkimler

Pauliine Koskelo,

Gilberto Felici

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla
29 Mart 2022 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları
Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine, İstanbul Barosuna bağlı avukat S.
Kaya tarafından temsil edilen 1973 doğumlu ve başvuru tarihinde Bolu'da bir
ceza infaz kurumunda tutuklu bulunan bir Türk vatandaşı olan Ergin
Atabey'in ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM" veya
"Mahkeme"), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları
Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı
bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif
hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi
Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 20 Kasım 2009 tarihinde yapmış olduğu başvuruyu (no. 3533/10);

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine ("Hükümet"), Sözleşme'nin 3 ve 6. maddeleri kapsamındaki şikâyetlerin bildirilmesi ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilmez olduğunun beyan edilmesi kararını;

ve tarafların beyanlarını dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVA KONUSU

1. Başvuru (i) başvuranın 25 - 30 Nisan 1999 tarihleri arasında polis tarafından gözaltında tutulduğu süre boyunca kötü muamele gördüğüne dair iddiası, (ii) birlikte yargılandığı diğer sanıklar A.Y., A.I. ve M.Y.'nin iddia edildiği üzere baskı altında verdikleri ifadelerin, yargılamayı yürüten mahkeme tarafından aleyhinde delil olarak kullanılması sebebiyle hakkındaki ceza yargılamalarının adil olmadığına ilişkin iddiası ve (iii) yargılamayı yürüten mahkemenin, tanıkların mahkemede ifade verirken önceki ifadelerini geri çekmiş olmalarına veya önceki ifadelerinden farklı ifadeler vermelerine rağmen hazırlık soruşturması sırasında tanıkların verdikleri ifadelere hangi gerekçeyle dayandığını açıklamamasına ilişkindir.

2. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 7 Mayıs 2007 tarihinde davaya ilişkin kararını vermiş ve başvuranın 13 Mart 1999 tarihinde Mavi Çarşı'da 13 kişinin ölümüne sebebiyet veren Molotof kokteyli atma suçunu sabit görerek, başvurunu mülga Ceza Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm etmiştir. Yargılamayı yürüten mahkeme, kararını diğer sanıkların polise, Cumhuriyet savcısına ve sorgu hâkimine verdikleri ifadeler, suç mahalline yapılan ziyaretlerin video kayıtları ve yazılı kayıtlar, otopsi raporları, görgü tanıklarının kimlik saptamaları ve balistik

raporlar gibi çeşitli delillere dayandırmıştır. Ayrıca, yargılamayı yürüten mahkeme ne başvuran ve diğer sanıklar A.G., A.I. ve M.Y'nin yakalanmalarının başlangıcı ve sonunda tutulan tıbbi raporlarda ne de 15 Mayıs 2006 tarihli Adli Tıp Kurumu'nun raporunda bu kişilerin polis nezaretinde tutuldukları süre boyunca kötü muameleye maruz kaldıklarına dair bir bilgi olduğunu kaydetmiştir. Yargılamayı yürüten mahkeme, başvuranın, gözaltı sırasında verdiği ifadesi kapsamında, kendini ya da birlikte yargılandığı diğer sanıkları suçlayıcı bir beyanda bulunmamasını veya delil sunmamasını gözaltındayken kötü muameleye maruz kalmadığının kanıtı olarak kabul etmiştir.

3. Yargıtay, 7 Mayıs 2009 tarihinde, yargılamayı yürüten mahkemenin kararını onamıştır.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

A. Sözleşme'nin 3. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası Hakkında

4. Başvuran Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında, gözaltında tutulduğu süre boyunca işkenceye maruz kaldığı şikâyetini yargılamanın başlangıcında dile getirmiş olmasına rağmen, yerel düzeyde tam anlamıyla yasal ve tıbbi bir muayeneye erişemediğini bildirmiştir. Özellikle, yargılamayı yürüten mahkeme, başvurana ancak -tutuklanmasından sekiz yıl sonra tıbbi muayene için Adli Tıp Kurumu'na sevk etmiş ve işkenceye maruz kalmanın psikolojik etkilerini göstermesine engel olarak kendisini psikolojik bir muayeneye sevk etmeyi reddetmiştir.

5. Hükümet ise iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair bir itirazda bulunmuş ve ayrıca başvuranın Sözleşme'nin 35. maddesi kapsamında altı aylık süre sınırına uymadığını ortaya koymuştur. Mahkeme, bu şikâyetin, her halükârda, aşağıdaki gerekçelerle kabul edilemez olmasından ötürü bu itirazları değerlendirmeye gerek görmemektedir.

6. Başvuranların gözaltındaki kötü muameleye dair iddiaları bakımından Sözleşme'nin 3. maddesinin esas ve usul işlevine ilişkin genel ilkeler Mahkeme'nin *Bouyid / Belçika* ([BD], no. 3380/09, 28 Eylül 2015) kararının 81-90 ve 114-23 paragraflarında detaylı bir şekilde ortaya konmuştur.

7. Mahkeme başvuranla aynı zamanda gözaltında bulunan ve birlikte yargılandığı diğer sanık A.I.'nın kötü muamele iddialarını Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında incelemiş ve böyle bir muamelenin varlığına dair yeterince delilin bulunmamasını dikkate alarak söz konusu iddiaları açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur (bk. *Işık / Türkiye* (k.k.), no. 63900/00, 3 Nisan 2007).

8. Başvuran başvuru formunda kötü muamele iddialarını detaylı bir şekilde açıklamamış, şikâyetlerini iddia edilen kötü muameleye yönelik etkili bir soruşturma yapılamadığı hususuyla sınırlandırmıştır. Bununla beraber, başvuranın gözaltına alınmasının başlangıcında ve gözaltının bitiminde hazırlanan sağlık raporları başvuranın vücudunda kötü muameleye dair herhangi bir iz bulunmadığını göstermektedir. Aynı şekilde, yargılamayı yürüten mahkemenin bu yöndeki kararına istinaden alınan 15 Mayıs 2006 tarihli Adli Tıp Raporu ne başvuranın ne de birlikte yargılandığı diğer sanıkların gözaltında tutulduğu süre boyunca harici fiziksel bir travmaya maruz bırakılmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, başvuran kötü muamele iddialarını çevreleyen koşulların aydınlatılması için Cumhuriyet Savcılığı'na resmi bir şikâyette bulunmamıştır. Bu hususlara dayanarak, yargılamayı yürüten mahkeme ayrıca başvuranın gözaltı süresince sessiz kalma hakkını kullanabilmesinin, kendisine usulsüz bir baskı uygulanmadığının kanıtı olduğunu belirterek başvuranın şikâyetini dayanaksız bulmuştur (bk. *Utvenko ve Borisov / Rusya*, no. 45767/09 ve 40452/10, §§ 171-175, 5 Şubat 2019). Yukarıda belirtilen hususlar doğrultusunda Mahkeme, başvuranın ilk bakışta (prima facie) gözaltında tutulduğu süre boyunca polis memurlarının kötü muamelesine uğradığı iddiasını temellendiremediğini kaydetmiştir. Dolayısıyla, yerel mahkemelerin Sözleşme'nin 3. maddesinden doğan pozitif

yükümlülükler aykırı davrandığına işaret eden herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Bu bağlamda, başvurunun bu kısmı, açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle, Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

B. Sözleşme'nin 6. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası Hakkında

9. Hükümet, başvuranın tanıkları sorgulayamamasından dolayı silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğine dair iddiasına karşı, başvuranın bu şikâyeti Yargıtay veya Mahkeme önünde dile getirmediğini öne sürerek iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair bir itirazda bulunmuştur. İşkence altında elde edilen delillerin kullanılması şikâyetlerine ilişkin, Hükümet başvuranın veya diğer sanıkların kötü muameleye maruz kaldıklarına dair iddiayı temellendirebilecek bir delil bulunmadığını belirtmiştir. Tanıkların ifadelerine ilişkin olarak ise Hükümet yerel mahkemelerin söz konusu ifadelerdeki çelişkilerin giderilmesini sağladığını beyan etmiştir.

10. Başvuran, Hükümetin ilk itirazlarına karşı bir görüş bildirmemiş fakat yargılamayı yürüten mahkemenin kendisinin mahkumiyetine karar verirken diğer sanıklar A.G., A.I. ve M.Y.'nin işkence altında verdikleri ifadeleri ve çelişkili tanık ifadelerini delil olarak kullanmasından dolayı adil yargılanma hakkının ihlal edildiği hususunda şikâyetçi olmuştur.

11. Mahkeme, Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair itirazını onanmış ve silahların eşitliği ilkesine ilişkin şikâyeti, başvuranın söz konusu şikâyeti yerel mahkemeler önünde dile getirmemesinden dolayı kabul edilemez bulmuştur.

12. Diğer sanıklar tarafından verilen ifadelerin delil olarak kullanılması hakkında ise Mahkeme hâlihazırda diğer sanık A.G.'nin kötü muameleye uğradığına veya mahkûmiyetinin kötü muamele yoluyla edinilen delillere dayandırıldığına dair savunulabilir bir iddianın temelini ortaya koyamadığını belirtmiştir (bk. *Günay / Türkiye* (k.k.), no. 31596/07, 12 Ocak 2010).

Mahkeme, diğer sanık A.I.'nın Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki şikâyetlerine ilişkin de benzer bir sonuca varmıştır (bk. yukarıda anılan, *Işık*). Durumu A.G. ve A.I. ile benzer olan M.Y. hakkında ise, başvuran, Mahkeme'nin M.Y.'nin durumunun A.G. ve A.I.'dan farklı olduğunu değerlendirebileceği herhangi bir belge veya delil sunmamıştır (karşılaştırın, *Gökbulut / Türkiye*, no. 7459/04, §§ 65-67, 29 Mart 2016). Bu sebeple, söz konusu şikâyet Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez beyan edilmelidir (kıyaslayın ve karşılaştırın, *Vanjak / Hırvatistan*, no. 29889/04, § 59, 14 Ocak 2010).

13. Yerel mahkemelerin başta tanık ifadeleri olmak üzere delilleri, soruşturma aşamasında ve duruşma sırasında verilen ifadeler arasındaki çelişkileri gidermemeleri nedeniyle hatalı bir şekilde yorumlamaları hakkında, Mahkeme başta tanıklarca sunulanlar olmak üzere delillerin değerlendirilmesinin; yerel mahkemelerin bulguları için herhangi bir gerekçe sunmaması veya sunulan gerekçelerin yerel mahkeme tarafından yapılan ve “adaletin gereğini yerine getirmeyi ret” ile sonuçlanan açık bir olgusal veya hukuki hataya dayanması nedeniyle, bu bulguların yargılamanın adilliğine hanel getirecek şekilde keyfi veya açıkça mantıksız olduğunun kabul edilmesigibi koşullar haricinde öncelikle yerel mahkemelerin yetki alanı dâhilinde olduğunu yineler (bk. *Moreira Ferreira / Portekiz (no. 2)* [BD], no. 19867/12, § 85, 11 Temmuz 2017). Mahkeme'nin mevcut delillerin başvuranın mahkûmiyeti için yeterli olup olmadığına karar vermesi ve böylece deliller ve olaylar hakkındaki kendi değerlendirmesini yerel mahkemelerin değerlendirmesinin yerine koyması uygun düşmeyecektir (bk. *Murtazaliyeva / Rusya* [BD], no. 36658/05, § 149, 18 Aralık 2018). Somut olayda ise söz konusu ilkeleri ve yerel mahkemelerin tanıkların ifadelerini değerlendirmesinde herhangi bir keyfilik olmadığını dikkate alan Mahkeme, bu şikâyetin Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddesine istinaden açıkça

dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

C. Diğer şikâyetler

14. Başvuran, Hükümetin görüşlerine cevaplarında, A.G. ve A.I.'nın avukat yardımından faydalanma haklarına getirilen sistematik kısıtlama sebebiyle avukat yokluğunda polis memurlarına verdikleri ifadelerin yerel mahkemelerce kullanılmasının yargılamanın adilliğine gölge düşürdüğü şikâyetini ilk defa dile getirmiştir. Bu bağlamda, başvuran ilk olarak (i) A.I. hakkında verilen ve Mahkeme'nin Sözleşme'nin 6 §§ 1 ve 3 (c) maddesine yönelik bir ihlal bulduğu; avukat yardımından faydalanma hakkına getirilen sistematik kısıtlamaya ve sonrasında A.I.'nın mahkûmiyetine sebebiyet veren avukat yokluğunda alınan ifadelerinin yerel mahkemeler tarafından kullanılmasına ilişkin *Işık / Türkiye* ([Komite], no. 49009/09, § 25, 27 Şubat 2018) kararına; daha sonra (ii) başvuranın yargılandığı davadaki diğer sanıklar olan başvuranlara ilişkin Hükümetin avukat yardımından faydalanma haklarına yönelik bir ihlal olduğunu kabul ederek tek taraflı deklarasyon sunduğu *Günay ve Yamalak / Türkiye* ((k.k.) [Komite], no. 6675/10, 30 Nisan 2019) kararına atıfta bulunmuştur.

15. Bununla beraber, bu yeni şikâyet, Hükümet'e bildirilen, başvuranın Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında A.G. ve A.I.'nın işkence altında verdikleri iddia edilen ifadelerinin kullanılmasına ilişkin asıl şikâyetinin detaylandırılmış hali değildir. Hâl böyle olunca, söz konusu şikâyet yerel kararın kesinleşmesinden altı ay sonra yapılmıştır. Dolayısıyla, başvurunun bu kısmı süresi dışında yapılmış olup, Sözleşme'nin 35 § 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliđiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup; 5 Mayıs 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Egidijus Kūris
Başkan